

GHID DE ANALIZĂ A BUGETULUI ȘCOLII

Analiza Independentă a Bugetelor (AIB) are drept scop evaluarea efortului depus de școală în vederea oferirii serviciilor educaționale. În fond, AIB reprezintă o diagnoză succintă și presupune analizarea unui set de indicatori, ce se referă la modul de finanțare și organizare a serviciilor educaționale la nivelul școlilor din comunități.

Sub aspect metodologic, realizarea AIB se bazează pe compararea valorilor indicatorilor atestați la școala examinată cu cele înregistrate la nivel de raion și de țară. Această abordare permite evidențierea domeniilor deficitare la școlile analizate. De exemplu, dacă cheltuielile per elev la școală depășesc cu mult nivelul mediu ale acestui indicator înregistrat a nivel de raion/țară, este evident că acest parametru ar putea indica asupra utilizării exagerate a fondurilor de care dispune instituția educațională și în acest sens ar fi oportună o optimizare a modului de folosire a resurselor financiare.

AIB este un instrument ce nu are o formă și un conținut standard. AIB poate fi ajustat, fie prin reducerea indicatorilor analizați, în dependență de aspectele care reprezintă cel mai mare interes pentru elevi, părinți, profesori și administrațiile școlilor, fie prin extinderea parametrilor examinați pentru a obține o imagine mai amplă privind starea serviciilor educaționale. Totodată, AIB este un exercițiu relativ simplu ce poate fi realizat de orice persoană. De exemplu, pe site-ul <http://sime.md:8080> (rubrica „Fișele școlilor”) sunt plasați indicatorii ce reflectă activitatea școlilor, iar pentru realizarea AIB datele pot fi preluate de pe adresa indicată. În fond, AIB permite o înțelegere mai bună din partea publicului a modului de finanțare a sectorului educațional și asigură o percepere mai clară privind calitatea serviciilor prestate de către instituțiile de învățământ. În vederea informării comunității este indicat ca, cel puțin odată pe an, administrația școlii să realizeze AIB care să fie făcute public.

Tabel 1: Lista orientativă a indicatorilor ce pot fi examinați în cadrul analizei independente a bugetelor

INDICATORI	EXPLICAȚIE	MOD DE CALCUL, COMENTARII	PERIOADA DE REFERINȚĂ	SURSA DATELOR (la nivel de raion/țară)
Valoarea cheltuielilor efectuate (doar la nivel de școală analizată)	Indicatorul este reprezentat de volumul cheltuielilor efectuate de instituția educațională în decursul unui an calendaristic	N/A	an calendaristic	
Pondere surselor financiare obținute din surse extra-bugetare (la nivel de școală)	Un rol deosebit trebuie de atras surselor extra-bugetare provenite din sponsorizări, donații și a celor atrase din contul proiectelor. O pondere mai mare a surselor extra-bugetare permite școlii să finanțeze mai multe proiecte, pentru care nu este prevăzută finanțarea din cadrul mijloacelor bugetare.	N/A	an calendaristic	
Cheltuieli per elev	La nivel de școală, acest indicator este calculat prin raportarea volumului cheltuielilor efectuate de instituția educațională în decursul unui an calendaristic la numărul elevilor din acel an. La nivel de raion/țară, formula de calcul constă în împărțirea sumei cheltuielilor realizat de fiecare instituție educațională din raion/țară în decursul unui an calendaristic la numărul elevilor din raion/țară acel an. Cheltuielile per elev mai mari comparativ cu valorile înregistrate la nivel de raion și/sau de țară ar putea indica asupra unei utilizării ineficiente a fondurilor de care dispune școala.	Numărul elevilor din anul calendaristic t = 1/2·(Numărul elevilor din anul școlar precedent)+ +1/2·(Numărul elevilor din anul școlar curent) Exemplu: Numărul elevilor din anul calendaristic 2016= 1/2·(Numărul elevilor din anul școlar 2015/2016)+1/2·(Numărul elevilor din anul școlar 2016/2017)	an calendaristic	La nivel de raion – baza de date a cheltuielilor publice BOOST, Direcția Educație a Consiliului Raional; la nivel de țară - baza de date a cheltuielilor publice BOOST, publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluată de pe site-ul Biroului Național de Statistică
Numărul elevilor per școală	La nivel de școală, indicatorul este reprezentat numărul elevilor ce au frecventat instituția de învățământ în decursul unui an de studii. La nivel de raion/țară, indicatorul se calculează prin numărul elevilor dintr-un an de studii raportat la numărul școlilor ce au activat în același an de studii. Numărul de elevi din școală mai mic comparativ cu numărul mediu de elevi per instituție educațională atestat la nivel de	Pentru a primi o imagine integrală pe lângă numărul elevilor per școală ar trebui de luat în considerație alți 2 indicatori, ce sunt analizați doar la nivel de instituție educațională: ✓ raportul dintre numărul efectiv de elevi ce au frecventat instituția în decursul unui an de studii și	an de studii	Doar pentru numărul elevilor per școală: la nivel de raion - Direcția Educație a Consiliului Raional, publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluată de pe site-ul Biroului Național de Statistică; la nivel de țară - publicația statistică „Educația în Republica

	<p>raion/țară ar putea indica asupra nevalorificării integrale a spațiilor disponibile de către instituția educațională analizată. La rândul său, acest fapt reprezintă un determinant al unor cheltuieli per elevi mai mari în școala analizată comparativ cu media pe raion/țară.</p>	<p>numărul de elevi pentru care este prevăzut școală;</p> <p>✓ ponderea spațiilor neutilizate din suprafață totală a școlii.</p> <p>Dacă, concomitent, raportul dintre numărul efectiv de elevi și numărul de elevi pentru care e prevăzută școala este are un nivel scăzut (are valori mult mai mici decât 1 sau decât 100, în cazul reprezentării procentuale), ponderea spațiilor neutilizate e mare și numărul elevilor din școală este mai mic comparativ cu numărul de numărul mediu de elevi per școală la nivel de raion/țară, atunci este evidentă o utilizare neeficientă a spațiilor instituției educaționale.</p>		<p>Moldova” preluată de pe site-ul Biroului Național de Statistică</p>
Rata elev/cadru didactic	<p>La nivel de școală, indicatorul este calculat prin raportarea numărului elevilor la efectivul de cadre didactice, iar la nivel de raion numărul total al elevilor se împarte la numărul total al profesorilor. La nivel de țară datele pot fi preluate de la Biroul Național de Statistică. Dacă la nivel de școală la un profesor revin mai puțini copii comparativ cu nivelul mediu pe raion/țară, iar această diferență este considerabilă, atunci acest fapt ar putea indica asupra unor cheltuieli salariale exagerate.</p>	N/A	an de studii	<p>La nivel de raion - Direcția Educație a Consiliului Raional, publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluat de pe site-ul Biroului Național de Statistică;</p> <p>la nivel de țară - publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluat de pe site-ul Biroului Național de Statistică</p>
Dotarea cu calculatoare (Numărul calculatoarelor ce revin la elevi, numărul de calculatoare per școală)	<p>Este binevenit ca acești indicator să fie în creștere.</p>	<p>Numărul de calculatoare ce revin la 100 elevi= (Numărul de calculatoare · 100)/(Numărul de elevi)</p>	an de studii	<p>La nivel de raion - Direcția Educație a Consiliului Raional;</p> <p>la nivel de țară - publicația statistică „Educația în Republica Moldova” preluat de pe site-ul Biroului Național de Statistică</p>

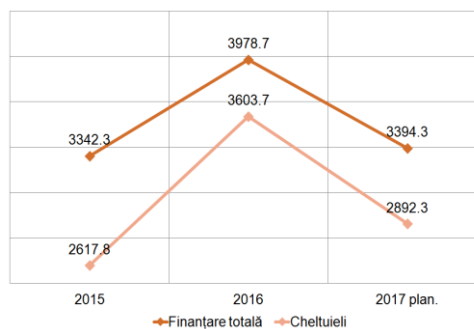
Structura cheltuielilor	La nivel de țară/raion se analizează structura aferentă cheltuielilor totale realizate de instituțiile educaționale.	N/A	an calendaristic	La nivel de raion - baza de date a cheltuielilor publice BOOST, Direcția Educație a Consiliului Raional; la nivel de țară - baza de date a cheltuielilor publice BOOST
Performanța la examenele de absolvire (de la finele ciclului gimnazial)/ bacalaureat	Performanța este reprezentată prin rata de promovare și nota medie obținute la sesiunea de examene. Indicatorii dați reflectă nivelul cunoștințelor obținute de elevi.	N/A	an de studii	Raportul privind evaluările naționale preluat de pe site-ul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare

ANALIZA INDEPENDENTĂ A BUGETULUI: GIMNAZIUL „X” (raionul Y)

În 2016 valoarea finanțării gimnaziului X a constituit circa 4 mil MDL. Sursele financiare obținute de școală s-au majorat în 2016 comparativ cu 2015, când instituției i-au fost acordate 3,3 mil MDL (vezi Figura 1). Pentru anul 2017 se estimează că gimnaziul va primi mijloace bănești în sumă de aproximativ 3,4 mil

MDL. În 2016 față de 2015 finanțarea bugetară a școlii s-a majorat de la 3,3 la 3,9 mil MDL, iar pentru 2017 se prevăd alocări în valoare de aproximativ 3,4 mil MDL. Instituția educațională a accesat și surse extrabugetare, care s-au majorat de la 7 la 44,5 mii MDL între 2015 și 2016. Valoarea cheltuielilor efectuate în 2016 a constituit 3,6 mil MDL și a fost în creștere cu 985,9 mii MDL față de nivelul înregistrat în 2015 (vezi Figura 1). În 2017 se planifică că vor fi realizate cheltuieli de aproximativ 2,9 mln MDL.

Figura 1. Valoarea finanțării și a cheltuielilor efectuate, mln MDL



Sursa: gimnaziul X

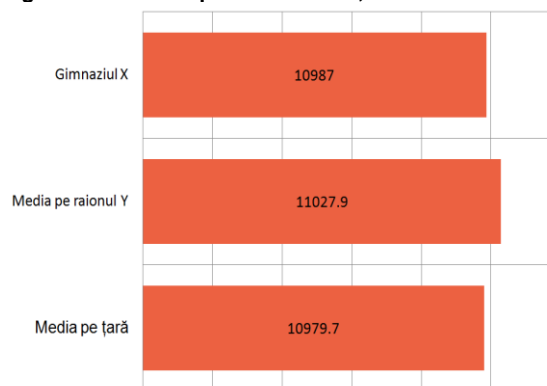
La gimnaziul X, **cheltuielile per elev** au crescut în 2016 față de 2015 de la 7849,5 MDL la 10987,5 MDL. Se prevede că în 2017 cheltuielile per elev vor fi de 89545 MDL. În 2016 costurile per elev în gimnaziul X au fost puțin mai mici comparativ cu valoarea acestui indicator înregistrată la instituțiile școlare din raionul Y care a constituit 11027,9 MDL (vezi Figura 2).

Totuși, cheltuielile per elev în gimnaziu au fost puțin mai mari, decât finanțarea medie per școlar la nivel național, care în 2016 a fost de 10979,7 MDL.

În 2016 la gimnaziu au fost utilizate pentru reparație capitală aproximativ 9,5 mil MDL, iar drept urmare **ponderea cheltuielilor pentru reparații capitale** în volumul cheltuielilor a crescut semnificativ față de 2015, de la 10,2% la 26,3%. La fel, în 2016 cota destinată reparațiilor capitale a fost mult mai mare atât față de valoarea medie a indicatorului pentru raionului Y (6,6%), cât, și în raport cu ponderea medie a acestui tip de cheltuieli pe întreaga republică (5,9%).

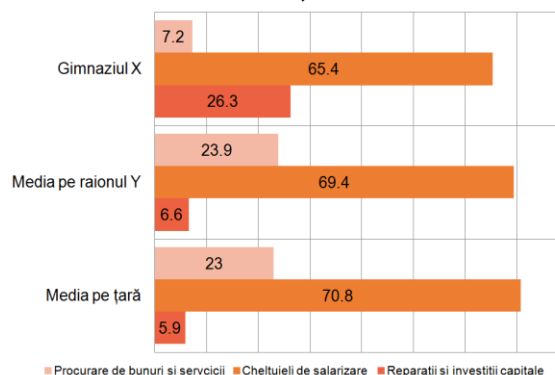
Utilizarea în 2016 a surselor extrabugetare pentru cheltuieli capitale a determinat reducerea **ponderii plăților salariale** și a **cotei procurărilor de bunuri și servicii**. Astfel, în 2016 cota costurilor pentru remunerarea muncii în total cheltuielilor efectuate a reprezentat 65,4%, iar spre comparație în 2015 acest parametru a avut valoarea de 79,9%. În 2016, ponderea plăților salariale în cheltuielile gimnaziu a fost mai mică decât valoarea medie a indicatorului pentru instituțiile școlare din raionul Y (69,4%) și decât cota medie a acestui tip de cheltuieli atestată la nivel

Figura 2. Cheltuieli per elev în 2016, MDL



Sursa: ME, BNS, gimnaziul X, calculele EG

Figura 3. Ponderea unor cheltuieli în total cheltuielilor efectuate în 2014, %

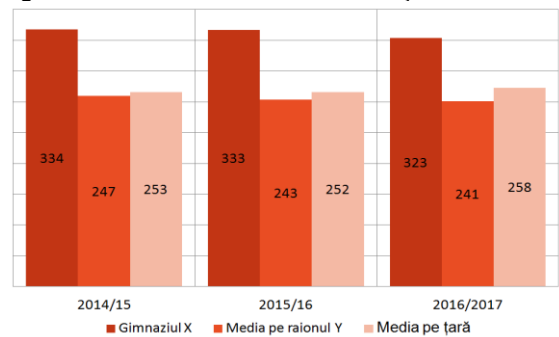


Sursa: ME, gimnaziul X, calculele EG

național (70,8%). În 2016 comparativ cu 2015 ponderea procurărilor de bunuri și servicii s-a redus de la 12 la 7,2%, fiind mai mică decât valoarea medie a indicatorului înregistrat la nivel de raion (23,9%) și de țară (23%). În 2017 comparativ cu 2016 se planifică că ponderea reparațiilor capitale se va reduce și va atinge nivelul de 5,3%, iar cota costurilor salariale și a procurării de bunuri și servicii se va majora până la 84,4% și, respectiv, până la 9,5%.

La gimnaziul X, între anii școlari 2014/2015 și 2016/2017 numărul de elevi s-a redus de la 334 la 323. Totodată numărul de elevi din instituția educațională este mai mare comparativ cu numărul mediu de elevi per școală atât la nivel de raion, cât și la nivel de țară (vezi Figura 4). În anul școlar 2016/2017 numărul mediu de elevi la o școală din raionul Y a fost de 241, iar în mediu pe țară la o instituție școlară au revenit 258 de elevi.

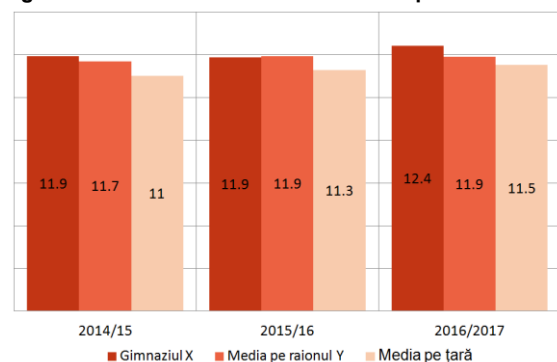
Figura 4. Numărul de elevi ce revin la o școală



Sursa: BNS, gimnaziul X, calculele EG

În gimnaziul X numărul profesorilor s-a redus ne semnificativ între anii școlari 2014/2015 și 2016/2017. În 2014/2015 în gimnaziu activau 28 de profesori, iar în 2016/2017 în instituție lucrau 26 cadre didactice. Totodată a avut loc creșterea raportului dintre elevi și profesori. În 2014/2015 la un profesor reveneau 11,9 elevi, iar în 2016/2017 s-a stabilit un raport de un cadru didactic la 12,4 elevi. Numărul de elevi ce revine unui

Figura 5. Numărul de elevi ce revin la un profesor



Sursa: BNS, gimnaziul X, calculele EG

cadru didactic la gimnaziul X este mai mare comparativ cu valoarea medie a indicatorului înregistrat atât în raionului Y, cât și la nivel de țară (vezi Figura 5). În 2016/2017 la instituțiile școlare din raionul Y în mediu la un profesor reveneau 11,9 elevi. În același an școlar, la nivel de țară s-a atestat un raport de un cadru didactic la 11,5 elevi.

La gimnaziul X în anul de studii 2015/2016 în raport cu 2014/2015 s-a atestat o creștere a **notei medie la examenele de absolvire** de la 6,9 la 7,1. Atât în 2014/2015, cât și în 2015/2016 **rata de promovare** a examenelor a fost de

100%. În 2015/2016 rezultatele examenelor de absolvire înregistrate la gimnaziul din X au fost mai bune comparativ cu reușitele atestate la nivel raional și național (vezi Tabelul 1). Astfel, rezultatul obținut în instituțiile educaționale din raionul Y a fost 6,5, iar nota medie pe țară a fost 6,8. Rata de promovare a examenului de absolvire în raionul Y a fost 98,8%, iar la nivel de țară 98,4% din elevii admiși la probe au obținut note pozitive.

Tabelul 1. Reușitele la examenele de absolvire, 2016/2017

	Nota medie	Rata de promovare
Gimnaziul X	7,1	100
Media pe raionul Y	6,5	98,8
Media pe țară	6,8	98,4

Sursa: gimnaziul X, ME